

Bruxelles, 14.10.2020
SWD(2020) 922 final

RECTIFICARE

Prezentul document corectează documentul SWD(2020) 922 final din 14.10.2020

- Au fost introduse modificări în anexa 1 la raport, referitoare în mod specific la anumite valori din tabelele 1 și 2 și adnotările la acestea.

- Modificări minore de redactare în document.

Textul va avea următorul conținut:

DOCUMENT DE LUCRU AL SERVICIILOR COMISIEI

Evaluarea planului național final privind energia și clima al României

Cuprins

1. REZUMAT	2
2. FINALIZAREA PLANULUI ȘI LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR COMISIEI.....	4
Elaborarea și prezentarea planului final	4
Luarea în considerare a recomandărilor Comisiei.....	5
3. EVALUAREA NIVELULUI DE AMBIȚIE A OBIECTIVELOR, ȚINTELOR ȘI CONTRIBUȚIILOR ȘI A IMPACTULUI POLITICILOR ȘI MĂSURILOR DE SPRIJIN	8
Decarbonizarea.....	8
Emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră	8
Energie din surse regenerabile	9
Eficiența energetică	10
Securitatea energetică.....	11
Piața internă a energiei	12
Cercetare, inovare și competitivitate	13
4. COERENȚĂ, INTERACȚIUNI DE POLITICĂ ȘI INVESTIȚII	13
5. ORIENTĂRI PRIVIND PUNEREA ÎN APLICARE A PLANULUI NAȚIONAL PRIVIND ENERGIA ȘI CLIMA ȘI LEGĂTURA CU REDRESAREA ÎN URMA CRIZEI PROVOCATE DE PANDEMIA DE COVID-19.....	15
Orientări privind punerea în aplicare a planului național privind energia și clima	15
Legătura cu redresarea în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19.....	19
ANEXA I: FINANȚARE POSIBILĂ DIN SURSE UE PENTRU ROMÂNIA, 2021- 2027	21
Tabelul 1: Fonduri UE disponibile, 2021-2027: angajamente, miliarde EUR	21
Tabelul 2: Fonduri UE disponibile pentru toate statele membre, 2021-2027, miliarde EUR	22
ANEXA II - EVALUAREA DETALIATĂ A MODULUI ÎN CARE AU FOST ABORDATE RECOMANDĂRILE COMISIEI	23

1. REZUMAT

Versiunea finală a planului național integrat privind energia și clima (PNEC)¹ al României stabilește pentru 2030 o țintă de reducere cu -2 % a **emisiilor de gaze cu efect de seră (GES) în sectoarele care nu sunt cuprinse în sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii**. Acest lucru este conform țintei naționale pentru 2030 stabilite prin legislație. Planul nu ia în considerare posibilitatea ca depășirea țintei să fie eficientă din punctul de vedere al costurilor, în cazul în care nivelurile anuale de emisii alocate ar fi transferate spre alte state membre. De asemenea, nu ia în considerare nici posibilitatea de a utiliza flexibilitatea sectorului exploatarea terenurilor, schimbării destinației terenurilor și silviculturii (LULUCF) în sectoarele vizate de partajarea eforturilor.

Contribuția României în ceea ce privește energia **din surse regenerabile** la ținta pentru 2030 de la nivelul UE este de 30,7 % din consumul final brut de energie în 2030. Această contribuție este mai mică decât ponderea de 34 % care rezultă din aplicarea formulei din anexa II la Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice („Regulamentul privind guvernanta²”). Planul explică măsurile care vizează realizarea contribuției naționale privind energia din surse regenerabile pentru sectorul energiei electrice, energiei termice și pentru sectorul transporturilor, însă nu există o cuantificare clară a acestor măsuri.

În ceea ce privește **eficiența energetică**, România și-a majorat nivelul de ambiție privind contribuția sa națională la ținta UE pentru 2030 comparativ cu proiectul de plan, aceasta fiind o modificare binevenită. Cu toate acestea, nivelul de ambiție privind contribuția sa pentru consumul de energie primară continuă să fie scăzut³, reprezentând 32,3 Mtep, în timp ce, pentru consumul final de energie, nivelul de ambiție este foarte scăzut, respectiv 25,7 Mtep. Un aspect pozitiv inclus în planul final se referă la informațiile utile privind clădirile, indicând intenția de a depăși o rată de renovare de 3-4 %. România nu a transmis încă strategie sa de renovare pe termen lung.

În planul său, România a stabilit obiective mai ambițioase pentru **securitatea energetică**, vizând scăderea dependenței sale energetice la 68 % până în 2030, comparativ cu ținta anterioară de 77 %. Obiectivele stabilite se referă, de asemenea, la diversificarea surselor, respectiv energie din surse regenerabile și ținte privind eficiența energetică, precum și tranziția de la cărbune la surse mai curate (inclusiv surse nucleare).

Cu privire la **piața internă**, planul final include obiective și măsuri de politică suplimentare. Printre acestea există măsuri pentru asigurarea participării nediscriminatorii a noilor participanți de pe piață și diferite surse de flexibilitate pe toate piețele de energie, precum și un angajament (cu un calendar clar) de liberalizare deplină a pieței gazelor și energiei electrice. Nivelul planificat de **interconectare** până în 2030 este de 15,4 %. Planul enumeră proiectele actuale de interes comun care vor spori interconectivitatea.

¹ Comisia publică această evaluare specifică fiecărei țări împreună cu Raportul din 2020 privind starea uniunii energetice [COM(2020)950] în temeiul articolului 13 din Regulamentul (UE) 2018/1999 privind guvernanta uniunii energetice și a acțiunilor climatice.

² Recomandările Comisiei referitoare la nivelurile de ambiție ale statelor membre în privința energiei din surse regenerabile se bazează pe o formulă stabilită în acest regulament. Formula se bazează pe criterii obiective.

³ În conformitate cu metodologia ilustrată în SWD(2019) 212 final.

România nu are încă obiective naționale și ținte de finanțare în ceea ce privește **cercetarea, inovarea și competitivitatea** pentru perioada de după 2020. Planul final identifică domenii relevante în care sunt necesare eforturi de cercetare și inovare până în 2027, însă fără un calendar specific sau ținte cuantificate și fără o politică sau măsuri concrete propuse pentru perioada de după 2020. În ceea ce privește competitivitatea, nu sunt stabilite obiective specifice, existând doar mici excepții.

Cuantumul estimat al **investițiilor** este de 150 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2030 (aproximativ 7 % pe an din PIB-ul actual) și sunt enumerate principalele riscuri. Din valoarea investițiilor, 127 de miliarde EUR sunt destinate cererii de energie din sectorul industrial, cel terțiar, cel rezidențial și cel al transporturilor, în timp ce 12 miliarde EUR sunt alocate pentru alimentarea cu energie electrică și termică, iar 9 miliarde EUR sunt alocate pentru rețele. Sursele de finanțare identificate sunt programele UE și veniturile obținute din sistemul de comercializare a certificatelor de emisii.

Planul furnizează informații privind cuantumul total al **subvențiilor pentru energie, în special pentru combustibili fosili**. Informațiile par să fie în concordanță cu unele dintre cifrele identificate în analizele recente ale Comisiei privind subvențiile pentru energie, deși scutirile de accize pentru produsele energetice nu au fost raportate în plan. Măsurile concrete pentru renunțarea treptată la subvențiile pentru energie sunt prezentate numai pentru închiderea minelor de cărbune care nu sunt viabile din punct de vedere economic.

Planul final nu oferă informații suficiente privind **calitatea aerului** sau interacțiunile dintre calitatea aerului și politica privind emisiile atmosferice. Creșterea proiectată a ponderii bioenergiei ar face ca impactul asupra aerului să fie deosebit de important de luat în considerare.

Cu privire la o **tranziție justă și echitabilă**, planul final include câteva referiri la impactul pe care tranziția către o economie mai verde l-ar putea avea asupra ocupării forței de muncă în domeniile vizate, în special în regiunile miniere ale țării. În ceea ce privește **sărăcia energetică**, România prevede o metodologie și doi indicatori pentru măsurarea sărăciei energetice, însă nu include niciun obiectiv specific și măsurabil pentru reducerea ei. Planul include un angajament de protejare a consumatorilor vulnerabili și menționează măsurile pentru abordarea acestei probleme. Principalele măsuri includ: (i) dezvoltarea unui cadru juridic clar pentru protejarea consumatorilor vulnerabili și asigurarea sprijinului financiar pentru populația expusă riscurilor; (ii) posibilitatea plății facturilor de energie electrică în tranșe; (iii) punerea în aplicare a unui sistem național informatic al asistenței sociale; și (iv) acordarea de ajutoare pentru încălzirea gospodăriilor.

Există **câteva exemple de bune practici** în PNEC final al României. În special, planul include elemente care vizează agricultura, preluate din Pactul verde european, în special prin promovarea agriculturii ecologice și reducerea utilizării îngrășămintelor.

Tabelul următor prezintă o perspectivă de ansamblu asupra obiectivelor, țăintelor și contribuțiilor României în temeiul Regulamentului privind guvernanța⁴:

⁴ Regulamentul (UE) 2018/1999 al Parlamentului European și al Consiliului din 11 decembrie 2018 privind guvernanța uniunii energetice și a acțiunilor climatice, de modificare a Regulamentelor (CE) nr. 663/2009 și (CE) nr. 715/2009 ale Parlamentului European și ale Consiliului, a Directivelor 94/22/CE, 98/70/CE, 2009/31/CE, 2009/73/CE, 2010/31/UE, 2012/27/UE și 2013/30/UE ale Parlamentului European

	Ținte și contribuții naționale	Cele mai recente date disponibile	2020	2030	Evaluarea nivelului de ambiție pentru 2030
	Țintă obligatorie pentru emisiile de gaze cu efect de seră față de 2005 în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor (%)	14 % (date preliminare pentru 2018 – bazate pe estimările AEM)	19 %	-2 %	Ca în Regulamentul privind partajarea eforturilor
	Ținta/contribuția națională privind energia din surse regenerabile: Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie (%)	23,9 % (2018)	24 %	30,7 %	Nivel scăzut de ambiție (34 % – rezultatul aplicării formulei pentru ESR)
	Contribuția națională la eficiența energetică: Consumul de energie primară (Mtep)	32,6 Mtep	43 Mtep	32,3 % Mtep	Scăzut
	Consumul final de energie (Mtep)	23,6 Mtep	30,3 Mtep	25,7 Mtep	Foarte scăzut
	Nivelul de interconectivitate a rețelelor electrice (%)	9,3 %	10 %	15,4 %	N/A

Surse: Comisia Europeană, statistici privind energia, fișe tehnice: țările UE; Semestrul european per țară; Varianta finală a planului național al României privind energia și clima.

2. FINALIZAREA PLANULUI ȘI LUAREA ÎN CONSIDERARE A RECOMANDĂRILOR COMISIEI

Elaborarea și prezentarea planului final

România a **notificat** Comisiei Europene varianta finală a planului național privind energia și clima la 28 aprilie 2020.

Au avut loc trei runde de **consultare publică**, în perioadele 29 noiembrie – 10 decembrie 2018, 13 februarie-15 martie 2019 și 31 ianuarie-28 februarie 2020. România a transmis, într-un document separat anexat planului, opiniile publicului colectate pe durata consultării. Un rezumat al numeroaselor consultări este inclus, de asemenea, în plan, însă detaliile privind modul în care au fost luate în considerare aceste opinii rămân vagi, având în vedere că planul indică faptul că observațiile și recomandările strânse au fost „puse în aplicare parțial”. În afara faptului că a fost menționat pe agenda unei reuniuni cu Comisia Europeană în etapa de consultare, nu există nicio indicație a faptului că PNEC a făcut obiectul unei evaluări strategice a impactului asupra mediului în temeiul Directivei 2001/42/CE.

și ale Consiliului, a Directivelor 2009/119/CE și (UE) 2015/652 ale Consiliului și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 525/2013 al Parlamentului European și al Consiliului.

Luarea în considerare a recomandărilor Comisiei

În iunie 2019, Comisia a emis 10 recomandări care trebuie luate în considerare în versiunea finală a planului României⁵. Anexa II la prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei oferă o prezentare detaliată a modului în care diferite elemente ale recomandărilor Comisiei au fost reflectate în PNEC final. Versiunea finală a planului **abordează parțial** majoritatea recomandărilor Comisiei. În special, România a urmat recomandările Comisiei privind proiectul de plan, astfel cum se prezintă în cele ce urmează.

În ceea ce privește **sursele de energie regenerabile**, România **a abordat parțial** recomandările de majorare a ponderii energiei din surse regenerabile în mixul său energetic. În cazul României, contribuția globală de 30,7 % a energiei din surse regenerabile, menționată în versiunea finală a planului este mai mare decât ponderea propusă în proiectul de plan, având o traiectorie orientativă care atinge toate punctele de referință în conformitate cu contribuția națională. Cu toate că această pondere este mai mare cu 3 puncte procentuale, ea continuă să fie mai mică decât ponderea de minimum 34 % a energiei din surse regenerabile pentru 2030, care rezultă din aplicarea formulei din anexa II la Regulamentul privind guvernanța. Planul nu include încă informații concrete privind politicile și măsurile preconizate, cum ar fi ordinea priorităților, calendarul, impactul preconizat și nevoile de investiții.

În ceea ce privește **eficiența energetică**, România **a abordat parțial** recomandarea de a actualiza și a extinde politicile și măsurile privind eficiența energetică. Pentru ca România să își atingă obiectivul pentru 2030, planul se bazează atât pe măsuri noi, cât și pe intensificarea celor actuale. Deși planul final prevede o listă a politicilor și măsurilor actuale și planificate, acesta nu include descrieri detaliate ale măsurilor, cum ar fi detalii privind punerea în aplicare, sectoare țintă și calendare. În ceea ce privește clădirile, au fost adăugate mai multe informații în plan, indicând faptul că au fost examinate trei scenarii pentru strategia de renovare pe termen lung cu măsuri pentru îmbunătățirea eficienței energetice, pentru reducerea emisiilor de gaze cu efect de seră și creșterea ponderii energiei din surse regenerabile în consumul total de energie prin renovare.

În ceea ce privește **securitatea energetică**, România **a abordat în mare parte** recomandarea de a indica măsurile care sprijină obiectivele relevante. Planul final include obiective mai stricte privind dependența energetică în 2030, o proporție de 68 % în locul proporției anterioare de 77 %. Obiective mai clare sunt, de asemenea, stabilite pentru diversificarea surselor, respectiv energie din surse regenerabile și ținte de eficiență energetică, iar planul ia în considerare tranziția de la cărbune la surse care emit mai puțin CO₂ (inclusiv surse nucleare). Planul explică mai bine rolul gazelor și explorează posibilitatea utilizării gazului natural lichefiat (GNL) din diferite rute de aprovizionare cu energie. De asemenea, planul se referă la prioritățile de investiții și la informațiile privind proiecte de infrastructură specifice și include măsuri pentru furnizarea pe termen lung a materialelor nucleare și a combustibililor nucleari, precum și la informațiile privind modalitatea de menținere a capacităților interne ale României în ciclul combustibilului nuclear. Cu toate acestea, nu a fost acoperită diversificarea surselor de alimentare cu uraniu.

În ceea ce privește **piața internă a energiei**, România **a abordat în mare parte** recomandarea de a stabili obiective clare, obiective intermediare și calendare pentru liberalizarea completă a

⁵ Recomandare a Comisiei din 18 iunie 2019 privind proiectul de plan național integrat privind energia și clima al României pentru perioada 2021-2030, C/2019/4423.

pieței (piețelor). În special, planul final subliniază mai bine reforma pieței energiei electrice și a gazelor. Planul final promovează, de asemenea, participarea tuturor resurselor, o mai bună integrare a surselor regenerabile de energie și favorizează rolul activ și protecția prosumatorilor și a consumatorilor. De asemenea, au fost introduse ținte referitoare la aspecte precum dereglementarea, integrarea și cuplarea piețelor și rețelele inteligente, fiind adăugate măsuri specifice de dereglementare la nivel național și măsuri planificate la nivel regional.

În ceea ce privește **cercetarea, inovarea și competitivitatea**, România **nu a abordat** recomandarea de a clarifica obiectivele naționale și țintele de finanțare. Planul final identifică domenii relevante în care sunt necesare eforturi de cercetare și inovare până în 2027, însă fără un calendar specific sau ținte cuantificate și fără o politică sau măsuri concrete propuse pentru perioada de după 2020. În ceea ce privește competitivitatea, nu au fost stabilite obiective specifice sau măsurabile, în afara unei ținte calitative de înlocuire a gazelor naturale cu hidrogen și de stimulare a investițiilor în industria producătoare de echipamente pentru sursele regenerabile de energie și electromobilitate.

România **a abordat parțial** recomandarea de a consolida **cooperarea regională**. Planul menționează numai câteva inițiative concrete, în special proiecte de interes comun. Cu toate acestea, informațiile privind cooperarea regională cu alte state membre cu privire la energia din surse regenerabile și securitatea energetică rămân în mare parte nemodificate față de proiectul de plan.

România **a abordat parțial** recomandarea privind **nevoile de investiții** și mecanismele și sursele de finanțare pentru mobilizarea acestora. Informațiile sunt în mod semnificativ mai cuprinzătoare decât cele din proiectul de plan, însă rămân câteva lacune în privința nevoilor de investiții și nu sunt detaliate investițiile generate de veniturile din certificatele ETS. În special, există încă un dezechilibru între domenii. Pentru anumite sectoare, cum ar fi renovarea, proiectele de infrastructură, energia și transporturile, nevoile de investiții sunt identificate în mod clar, în timp ce pentru altele, acestea sunt menționate doar în linii mari. Planul nu include informații privind mobilizarea surselor private pentru acoperirea decalajelor în materie de investiții, nici informații referitoare la sume, nici informații referitoare la modalități.

România **a abordat parțial** recomandarea de a enumera acțiunile întreprinse și planurile de **eliminare treptată a subvențiilor pentru energie**. România a adoptat legislație pentru instituirea unei noi comisii însărcinate cu elaborarea unei strategii de eliminare a subvențiilor dăunătoare mediului. Cu toate acestea, în această etapă, nu au fost identificate subvenții specifice. Planul prevede o descriere și cifre generale privind subvențiile energetice pentru reducerea sărăciei energetice, pentru căldură și pentru închiderea minelor de cărbune. Cu toate acestea, nu au fost raportate scutirile de accize pentru produse energetice identificate în cel de al treilea raport al Comisiei Europene privind prețurile și costurile energiei în Europa⁶. Planul final raportează cu privire la acțiunile și planurile de eliminare treptată a subvențiilor pentru combustibili fosili numai pentru închiderea minelor de cărbune care nu sunt competitive din punct de vedere economic.

România **a abordat parțial** recomandarea de a completa **analiza privind calitatea aerului**. Reducerea emisiilor de oxizi de azot este recunoscută drept obiectiv de politică; o serie de măsuri

⁶ Raport al Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor - Prețurile și costurile energiei în Europa, COM 2019 1 final.

menite să crească eficiența energetică și să reducă consumul de combustibili fosili vor contribui în mod pozitiv la atingerea acestui obiectiv. Se discută cu privire la relația cu politicile privind emisiile de poluanți atmosferici, dar nu se prezintă nicio analiză a interacțiunilor cu politica privind calitatea aerului și emisiile atmosferice.

În final, România a **abordat parțial** recomandarea de a integra mai bine **aspectele privind o tranziție justă și echitabilă**. În special, planul final prevede crearea unei noi instituții care să monitorizeze sărăcia energetică și să elaboreze o strategie națională de combatere a acesteia. Planul final ia în considerare impactul tranziției verzi asupra ocupării forței de muncă, în special în regiunile miniere și de extracție a cărbunelui din Hunedoara și Gorj.

Legăturile cu semestrul european

În contextul cadrului semestrului european pentru coordonarea politicilor economice la nivelul UE și al raportului de țară din 2019⁷, România a primit o recomandare specifică⁸ privind clima și energia, prin care a fost invitată să investească în „sectorul transporturilor, vizând în special sustenabilitatea acestuia, în sectorul energetic cu emisii scăzute de dioxid de carbon și în eficiența energetică”. În raportul de țară din 2020⁹ adoptat la 20 februarie 2020, Comisia a constatat că România a înregistrat progrese limitate în ceea ce privește recomandarea menționată.

Din cauza crizei provocate de pandemia de COVID-19, recomandările din cadrul semestrului european specifice fiecărei țări pentru 2020 au abordat răspunsurile statelor membre la pandemie și au inclus recomandări pentru promovarea redresării economice. În special, acestea s-au concentrat pe nevoia de a începe proiecte mature de investiții publice cât mai curând posibil și de a promova investițiile private, inclusiv prin reforme relevante, în special în sectorul digital și în cel verde. În acest context, România a primit o recomandare specifică¹⁰ prin care se subliniază importanța direcționării cu prioritate a investițiilor „către tranziția ecologică și digitală, în special către transportul durabil, infrastructura de servicii digitale, producția și utilizarea energiei în mod nepoluant și eficient, precum și către infrastructura de mediu, inclusiv în regiunile miniere”.

Regulamentul privind guvernanța impune obligația statelor membre de a se asigura că planurile lor naționale privind energia și clima iau în considerare cele mai recente recomandări specifice fiecărei țări emise în contextul semestrului european. Planul național privind energia și clima al României are potențialul de a sprijini punerea în aplicare a recomandărilor din cadrul semestrului european, deoarece identifică nevoile de investiții necesare și resursele financiare pentru realizarea acestora.

⁷ Anexa D la raportul de țară din 2019 stabilește, de asemenea, investițiile prioritare pentru politica de coeziune pentru perioada 2021-2027, contribuind semnificativ la tranziția către o energie curată.

⁸ Recomandare de Recomandare a Consiliului privind Programul național de reformă al României pentru 2019 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2019, COM(2019) 523 final.

⁹ Documentul de lucru al serviciilor Comisiei, Raportul de țară din 2020 privind România, SWD/2020/522 final.

¹⁰ Recomandare de Recomandare a Consiliului privind Programul național de reformă al României pentru 2020 și care include un aviz al Consiliului privind Programul de convergență al României pentru 2020, COM(2020) 523 final.

3. EVALUAREA NIVELULUI DE AMBIȚIE A OBIECTIVELOR, ȚINTELOR ȘI CONTRIBUȚIILOR ȘI A IMPACTULUI POLITICILOR ȘI MĂSURILOR DE SPRIJIN

Decarbonizarea

Emisiile și absorbțiile de gaze cu efect de seră

Planul final descrie ținta pentru 2030 pentru sectoarele care nu sunt cuprinse în sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii, stabilită în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor, și anume reducerea cu 2 % a emisiilor comparativ cu 2005. România estimează diferența în 2030 dintre ținta stabilită în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor și estimările privind emisiile din sectoarele vizate de partajarea eforturilor, proiecții aferente scenariului bazat pe „măsurile existente”, la aproximativ 5 % din emisiile din 2005. Cu toate acestea, estimarea depinde de valoarea emisiilor din 2005 utilizată. România utilizează o valoare de 81 Mt, în timp ce emisiile pentru anul de referință 2005 pentru România în conformitate cu Decizia privind partajarea eforturilor sunt de 75,5 Mt. Dacă este utilizată a doua valoare, rezultă o diferență de 12 puncte procentuale. Planul indică faptul că prin măsurile planificate ar putea fi atinsă ținta de -2 %, însă nu prevede niciun fel de estimare a rezultatelor pentru gazele cu efect de seră într-un scenariu „bazat pe măsuri suplimentare”. Planul nu indică dacă România intenționează să utilizeze flexibilitatea din sectorul de exploatare a terenurilor, schimbare a destinației terenurilor și silvicultură (LULUCF) către sectoarele vizate de partajarea eforturilor.

Din descrierea politicilor și a măsurilor nu rezultă cu claritate dacă politicile incluse sunt ferm planificate sau este vorba doar despre măsuri sau obiective potențiale.

România nu a stabilit o țintă specifică pentru reducerea emisiilor în sectorul **transporturilor** ca parte a țintei pentru sectoarele care nu sunt cuprinse în sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii. Se estimează că emisiile din sectorul transporturilor, cel mai mare sector vizat de partajarea eforturilor, vor crește, în cazul unui scenariu bazat pe „măsurile existente”. România urmărește realizarea unei ponderi de 14,2 % a energiei din surse regenerabile în sectorul transporturilor. Contribuția biocombustibililor la reducerea emisiilor va fi sprijinită prin investiții pentru introducerea instalațiilor de co-procesare în rafinării. **Electromobilitatea** este sprijinită prin stimulente fiscale, cum se întâmplă în cazul hidrogenului și gazelor în sectorul transporturilor. Planul menționează, de asemenea, nevoia de dezvoltare a infrastructurii de reîncărcare și realimentare și de stimulare suplimentară a adoptării combustibililor alternativi durabili. Se recomandă furnizarea unor detalii privind amploarea și impactul preconizat al politicilor și măsurilor viitoare privind combustibilii alternativi. Măsurile privind alte mijloace de transport sunt descrise în principal pentru **transportul feroviar** și într-o măsură mai mică pentru **transportul maritim**. **Sectorul aviatic** nu este discutat în raport.

În ceea ce privește **agricultura** (care este al doilea cel mai mare sector vizat de partajarea eforturilor, cu o pondere a emisiilor de 16 %) și **LULUCF**, planul ia în considerare următoarele măsuri: (i) promovarea transferului de cunoștințe; (ii) modernizarea prin sprijinirea investițiilor care vizează eficiența energetică și producția de energie din surse regenerabile la scară mică; (iii) reducerea emisiilor prin extensificarea pășunatului, utilizarea culturilor fixatoare de azot și promovarea sechestrării carbonului prin gestionarea reziduurilor culturilor. Unele dintre politicile descrise se concentrează asupra adaptării la schimbările climatice. Planul final include, de asemenea, măsuri specifice pentru promovarea utilizării bioenergiei din noua mobilizare a biomasei obținute din deșeuri din agricultură și culturi. În plus, planul reflectă și include elemente

din Pactul verde european pentru agricultură, cum ar fi promovarea agriculturii ecologice și reducerea utilizării îngrășămintelor.

Planul final nu include ținte sau obiective explicite privind **adaptarea la schimbările climatice**. Cu toate acestea, în capitolul 3 sunt anunțate măsuri specifice privind adaptarea la schimbările climatice pentru o serie de sectoare, cum ar fi asigurările, biodiversitatea, agricultura, turismul și silvicultura.

Până la 1 septembrie 2020, România nu a notificat Comisiei strategia sa națională pe termen lung potrivit articolului 15 din Regulamentul privind guvernanța.

Energie din surse regenerabile

Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie stabilită de România pentru 2030 a crescut de la o cotă de 27,9 % la o cotă de 30,7 %, însă această valoare continuă să fie mai mică decât ponderea de 34 % a energiei din surse regenerabile care rezultă din formula prevăzută în anexa II la Regulamentul privind guvernanța. Contribuția finală a României se situează în continuare la un nivel prudent, în așteptarea: (i) strategiilor de dezvoltare în curs și a analizei resurselor financiare necesare pentru susținerea politicilor și măsurilor concrete; și (ii) a ajustărilor posibile ale ponderii globale a energiei din surse regenerabile pentru 2030.

Deși România preconizează că va atinge o pondere de 24,4 % a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie, această pondere este considerată o valoare de referință. Traectoria orientativă în direcția obținerii unei contribuții de 30,7 % pentru 2030 atinge toate punctele de referință necesare de 18 %, 43 % și 65 % din totalul creșterii previzionate pentru perioada 2021-2030.

În ceea ce privește sectorul **energiei electrice**, România își propune să acopere o pondere de 50 % din consumul său de energie electrică din surse de energie regenerabilă până în 2030. Aceasta va fi obținută din hidroenergie, energie eoliană, energie solară și energie din alte surse. Politicile și măsurile descrise sunt considerate suficiente pentru atingerea țintei, deoarece se preconizează că hidroenergia va rămâne stabilă în perioada 2020-2030, în timp ce producția de energie eoliană aproape se va dubla, iar energia solară se preconizează că va crește de aproape patru ori ca valoare absolută a generării.

În ceea ce privește **sectorul încălzirii și răcirii**, ponderea actuală a energiei din surse regenerabile se datorează în principal utilizării biomasei în cazane și unei creșteri accentuate a utilizării pompelor de căldură (datorită unei reduceri estimate a costului de 25 %) și utilizării panourilor solare pe acoperișuri. Ponderea de 33 % a energiei din surse regenerabile în sectorul încălzirii și răcirii estimată pentru 2030 a fost actualizată comparativ cu proiectul de plan; cu toate acestea, traectoria nu indică faptul că va fi realizată creșterea de 1,1 puncte procentuale pentru energia din surse regenerabile, prevăzută în noua Directivă privind energia din surse regenerabile. România se bazează în mare măsură pe biomasă pentru contribuția energiei din surse regenerabile în acest sector, biomasa fiind utilizată în general mai mult în zonele rurale. Faptul că potențialul real al biomasei nu este clar la nivel național (din cauza lipsei datelor și a unui cadru juridic neclar) ridică multe semne de întrebare în privința posibilității realizării și susținerii contribuției totale în ceea ce privește energia din surse regenerabile. Planul nu prevede informații referitoare la rolul căldurii reziduale și modul în care România va realiza creșterea cu 1 punct procentual a ponderii energiei din surse regenerabile în sectorul încălzirii și răcirii centralizate în conformitate cu noua Directivă privind energia din surse regenerabile. Planul nu indică nici măsuri de sprijin în acest domeniu.

Atunci când este stabilită ținta pentru **sectorul transporturilor** în planul final, potrivit articolelor 25-27 din Directiva (UE) 2018/2001¹¹, contribuțiile tuturor combustibililor eligibili nu depășesc plafonul de 7 %. Ponderea energiei electrice produse din surse regenerabile în sectorul transporturilor urmează să crească semnificativ comparativ cu 2020, preconizându-se că, în 2030, vor fi în circulație aproximativ 700 000 de autoturisme electrice private (inclusiv cele hibrid) și aproximativ 650 000 de puncte de încărcare (dintre care aproximativ 40 000 în regim de încărcare rapidă și semirapidă). Principalele politici și măsuri pentru realizarea acestei ținte sunt introducerea vehiculelor electrice și introducerea biocarburanților avansați. Aceste politici și măsuri sunt considerate suficiente pentru atingerea ținte.

Planul final explică faptul că nu sunt disponibile date oficiale privind potențialul real al resurselor de biogaz și biomasă la nivel național. În plus, cadrul legislativ în acest domeniu este neclar, împiedicând o clasificare clară a unor resurse naturale în categoria biomasei. Biomasa, sub formă de lemn de foc, este un combustibil utilizat pe scară largă pentru încălzire.

Planul final al României include detalii privind consumul de biomasă în funcție de volum. Există un sistem de certificate de origine pentru biomasa din agricultură și silvicultură, dar nu este conectat cu LULUCF și nu sunt stabilite criterii de sustenabilitate. În plus, nu există indicații referitoare la cererea de bioenergie, defalcată pe energie termică, energie electrică și transporturi sau oferta de biomasă, defalcată pe materii prime și origine (făcând distincție între producția internă și importuri). În ceea ce privește biomasa forestieră, o evaluare a sursei sale și a impactului asupra absorbantului LULUCF și a biodiversității lipsește încă în mare măsură. Acest lucru este deosebit de important, având în vedere rolul important al bioenergiei în planul final.

Eficiența energetică

Contribuția națională a României la eficiența energetică în 2030 este de 32,3 Mtep pentru energia primară și 25,7 Mtep pentru energia finală. Țintele și traiectoriile orientative sunt prevăzute atât pentru producția de energie primară, cât și pentru producția de energie finală. Ținta privind energia primară este mai ambițioasă decât în proiectul de plan, deoarece a fost revizuită de la 36,7 Mtep la 32,3 Mtep pentru 2030 (-45,1 % comparativ cu scenariile PRIMES 2007). Deși ținta de energie finală (25,7 Mtep pentru 2030) este cu 40,4 % mai mică decât scenariile PRIMES 2007, nu poate fi considerată neapărat ambițioasă deoarece este mai mare decât nivelul observat în ultimii ani (în medie de 22,9 Mtep în perioada 2016-2018).

Planul prevede informații descriptive privind **politicile și măsurile** după 2020 care vizează sectorul construcțiilor, însă unele politici și măsuri vizează, de asemenea, sectorul transporturilor, sectorul industriei și sectorul aprovizionării. Nu este clar dacă politicile și măsurile pot fi considerate suficiente și credibile în ceea ce privește atingerea ținte, deoarece autoritățile române nu oferă descrieri detaliate ale politicilor și măsurilor sale, în special cu privire la politicile și măsurile din perioada de după 2020, pentru care informațiile furnizate sunt chiar și mai limitate, incluzând numai acțiuni generale, iar nu măsuri concrete și bine definite. Contribuția politicilor și măsurilor la economiile de energie nu este prevăzută în planul final.

România prezintă **economii cumulate** de 10,12 Mtep ce vor fi realizate în temeiul articolului 7 din Directiva privind eficiența energetică¹². Acestea vor fi obținute prin măsuri de politici

¹¹ Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului din 11 decembrie 2018 privind promovarea utilizării energiei din surse regenerabile.

¹² Directiva 2012/27/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 octombrie 2012 privind eficiența energetică, astfel cum a fost modificată de Directiva (UE) 2018/2002.

alternative. Rata anuală propusă a economiilor de energie presupune o creștere foarte puternică a noilor economii anuale de energie în ultimii ani ai perioadei de obligații, în special în perioada 2027-2030, când economiile anuale necesare ar fi de trei ori mai mari decât cele planificate pentru perioada 2021-2022. Nu este clar dacă măsurile de politică pot fi considerate suficiente și credibile pentru atingerea țintei, deoarece autoritățile române nu oferă o listă clară a măsurilor alternative ce vor fi puse în aplicare. În plus, din plan lipsesc elemente importante pentru măsurile de politică, potrivit cerințelor din anexa III la Regulamentul privind guvernarea.

În ceea ce privește clădirile, planul indică faptul că au fost analizate trei scenarii care să sprijine strategia de renovare pe termen lung, care nu a fost încă transmisă¹³. România intenționează să depășească rata de renovare de 3-4 % (valoarea de referință este 0,5 %). Scenariul preferat în această etapă de către autoritățile române ar conduce la o reducere de 0,83 Mtep în consumul final din 2030 și la o reducere de 3,38 Mtep în 2050, reprezentând o reducere de 66 % comparativ cu același an în scenariul de bază și o reducere a emisiilor de CO₂ de 2,34 milioane de tone până în 2030. Pentru punerea în aplicare a acestui scenariu vor fi necesare investiții în valoare de 12,8 miliarde EUR. Se preconizează că 3 miliarde EUR vor proveni din fonduri nerambursabile de la bugetul de stat sau din fonduri UE, iar între 6 miliarde EUR și 8 miliarde EUR vor fi finanțate prin mecanisme financiare rambursabile, inclusiv granturi rambursabile, iar 1,8 miliarde EUR vor fi asigurate de proprietarii clădirilor care vor fi renovate în cadrul unui regim de cofinanțare.

Securitatea energetică

În ceea ce privește aprovizionarea cu gaze naturale, România preconizează dezvoltarea propriului sistem național de transport al gazelor naturale ca parte a coridorului Bulgaria-România-Ungaria-Austria și a secțiunii române a coridorului sudic de transport pentru transportul gazelor naturale din Marea Neagră. Legislația este modificată pentru a facilita investițiile în Marea Neagră în conformitate cu recomandările Comisiei.

Sunt planificate măsuri pentru asigurarea faptului că impactul schimbărilor climatice este luat în considerare în prevenirea și gestionarea riscurilor. Cu toate acestea, lipsesc informații privind beneficiile comune și compromisurile generate de adaptarea la schimbările climatice asupra eficienței energetice, cum ar fi în cazul gestionării energiei termice în clădiri.

Planul final explorează, de asemenea, posibilitatea utilizării GNL din diferite rute de aprovizionare. Rolul gazelor naturale în securitatea energetică este explicat mai bine în planul final și este luată, de asemenea, în considerare utilizarea hidrogenului și a rețelelor actuale pentru injectarea biometanului. Cu toate acestea, măsurile nu sunt descrise în detaliu.

Planul final se referă la producția de energie nucleară. Planul include măsuri pentru furnizarea pe termen lung a materialelor nucleare și a combustibililor nucleari și informații privind modalitatea de menținere a capacităților interne în ciclul combustibilului nuclear. Planul menționează că dezvoltarea unor capacități nucleare și de stocare noi va contribui la stabilitatea sistemului energetic național, având în vedere că, până la sfârșitul anului 2030, unele centrale pe cărbune aflate la sfârșitul ciclului de viață vor fi retrase din funcțiune. Capacitatea nouă de generare va

¹³ Autoritățile române au transmis numai un proiect de strategie de renovare pe termen lung potrivit articolului 2a din Directiva privind performanța energetică a clădirilor, cu obiective intermediare orientative pentru renovarea parcului imobiliar și măsuri relevante și instrumente de finanțare în sprijinul renovărilor.

contribui astfel la diversificarea surselor de alimentare cu energie electrică. România preconizează, de asemenea, înlocuirea unor centrale pe cărbune cu unități cu ciclu combinat alimentate cu gaze naturale, re tehnologizarea a două unități nucleare (unitatea 1 până în decembrie 2028 și unitatea 2 după anul 2037) și construirea a cel puțin unei unități nucleare noi până în 2030.

În ceea ce privește **diversificarea surselor și a rutelor**, planul final ia în considerare recomandările Comisiei, inclusiv cu privire la coridorul Bulgaria-România-Ungaria-Austria și coridorul sudic și interconectările. România are o traiectorie orientativă pentru capacitatea netă instalată care sugerează o creștere de 32 % în perioada 2020-2030, în mare parte datorită creșterii capacității solare, eoliene și hidroenergetice.

Până în 2030, este preconizată o creștere generală a producției de energie datorită producției de energie din surse regenerabile și a energiei nucleare (urmează să fie construite unitățile 3 și 4 de la Cernavodă), dar și datorită potențialului de exploatare a gazelor din Marea Neagră. Se preconizează că producția de energie nucleară va continua să crească după 2030. Cu toate acestea, se preconizează că producția totală de gaze naturale va scădea în orizontul de timp 2035-2040 (cel mai probabil din cauza epuizării preconizate a resurselor de gaze naturale din Marea Neagră). Totuși, se preconizează că România va rămâne un exportator net de energie electrică, deși la un nivel mult mai scăzut decât în prezent. Se estimează că importurile de țiței și produse petroliere se vor menține la un nivel ridicat, pentru a satisface cererea. În general, se preconizează că dependența de importuri va crește în contextul creșterii consumului de energie primară și al scăderii producției.

Pentru a crește flexibilitatea sistemului energetic național, planul indică nevoia unor capacități suplimentare de stocare a energiei electrice. Planul recomandă integrarea sistemelor de stocare a energiei utilizând baterii. Cu toate acestea, se face referire doar la un studiu și nu există niciun obiectiv sau o țință privind capacitatea suplimentară de **stocare**.

Pentru a proteja infrastructura critică împotriva dezastrelor fizice, informatice și de altă natură, România prevede politici și măsuri cum ar fi securizarea fizică a infrastructurii critice împotriva actelor de terorism, îmbunătățind **securitatea cibernetică** a sistemelor de control al rețelelor energetice prin bariere de protecție mai puternice și prin cooperare internațională. Cu toate acestea, politicile și măsurile planificate sunt considerate insuficiente deoarece nu oferă detalii.

Piața internă a energiei

Planul prevede un **nivel de interconectivitate** de 15,4 % pentru 2030, fiind în conformitate cu țința stabilită la nivelul UE. Planul enumeră proiectele actuale de interes comun care vor spori interconectivitatea și include o analiză a modului în care creșterea cererii de energie electrică afectează nivelul interconectivității rețelelor electrice și necesitățile în materie de infrastructură.

Pentru țința de 15,4 % a ponderii energiei electrice produse din surse regenerabile pentru 2030 în sectorul energiei electrice, planul analizează diferitele surse de **flexibilitate** necesare pentru a integra ponderea din ce în ce mai mare a energiei din surse regenerabile în sistemul electroenergetic.

Planul final include obiective și măsuri suplimentare de politică ce vizează piața internă a energiei (de exemplu, măsuri pentru asigurarea participării nediscriminatorii a noilor participanți de pe piață și surse de flexibilitate pe toate piețele de energie). Aceste măsuri sunt considerate importante pentru atingerea obiectivelor.

În planul său, România menționează ponderea ridicată a gospodăriilor afectate de **sărăcia energetică**. În 2018, 14,4 % din gospodăriile din România nu își puteau plăti facturile la energie până la data scadentă (media UE: 6,6 %). Datele Observatorului european al sărăciei energetice sunt prezentate pentru a evalua semnificația nivelului de sărăcie energetică în țară. Planul final indică mai multe politici și măsuri dedicate pentru combaterea sărăciei energetice, în special reglementarea și definirea consumatorilor vulnerabili și asigurarea sprijinului financiar specific. Sunt subliniate și alte măsuri, cum ar fi punerea în aplicare a planului național de acțiune cu privire la obiectivele referitoare la sărăcia energetică și acordarea de ajutoare pentru încălzirea gospodăriilor. Planul final detaliază, de asemenea, intențiile de utilizare a unor măsuri de politică menite să reducă sărăcia energetică, stabilite în temeiul articolului 7 din Directiva (UE) 2018/2002, însă nu stabilește niciun fel de măsuri concrete suplimentare sau un calendar clar pentru abordarea acestor chestiuni.

Cercetare, inovare și competitivitate

Autoritățile române nu indică obiective naționale și ținte de finanțare **în ceea ce privește cercetarea, inovarea** și competitivitatea pentru perioada de după 2020. Pentru perioada 2020-2027, planul identifică domenii în care sunt necesare eforturi de cercetare și inovare. Deoarece Strategia națională de specializare inteligentă pentru perioada 2021-2027 se află în curs de elaborare, rămâne de văzut dacă eforturile de cercetare și inovare identificate în plan vor fi aliniate pe deplin cu această strategie. Nu se prezintă un calendar specific, ținte cuantificate și politici și măsuri concrete pentru perioada de după 2020.

În ceea ce privește **competitivitatea**, planul final nu prevede obiective specifice sau măsurabile, în afara unei ținte calitative de înlocuire a gazului natural cu hidrogen și de a stimula investițiile în producția de echipamente pentru surse regenerabile de energie și electromobilitate. Principalele provocări par să fie finanțarea insuficientă și resursele umane, precum și nivelul scăzut al absorbției fondurilor europene pentru cercetare și nivelul mare de birocrație. Este menționată cooperarea cu **Planul strategic european privind tehnologiile energetice (SET)**, însă fără a face referire la acțiuni specifice în cadrul grupurilor de lucru pentru punerea în aplicare a acestuia.

Măsurile prevăzute la această dimensiune sunt considerate insuficiente, nefiind detaliate suficient. În plus, acestea se referă în principal la perioada actuală, în loc să examineze perioada de după 2020 în vederea atingerii țintelor pentru 2030.

4. COERENȚĂ, INTERACȚIUNI DE POLITICĂ ȘI INVESTIȚII

Un număr mare de politici și măsuri sunt enumerate în planul final. Acestea se referă la toate dimensiunile uniunii energetice și sunt structurate în conformitate cu acestea. Prin urmare, politicile și măsurile par a fi destul de cuprinzătoare și par a lua în considerare unele interconexiuni între dimensiuni, însă nu țin seama de principiul „eficiența energetică înainte de toate”.

Evaluarea **interconexiunilor** dintre politicile și măsurile din diferite dimensiuni a fost dezvoltată mai mult comparativ cu proiectul de plan. Sunt descrise interconexiuni detaliate dintre politicile și măsurile incluse la diferite dimensiuni, precum și sinergiile dintre măsurile de eficiență energetică și dimensiunile referitoare la decarbonizare, securitate energetică și piața internă. Cu toate acestea, nu se discută în mod explicit principiul „eficiența energetică înainte de toate”. În descrierea măsurilor de la fiecare dimensiune sunt subliniate măsurile cu impact transsectorial și sunt descrise pe scurt interacțiunile cu alte dimensiuni.

Neconcordanța dintre **obiectivele de decarbonizare și utilizarea în continuare a cărbunelui** și gazelor naturale nu este abordată în detaliu; interacțiunile dintre securitatea energetică și decarbonizare sunt discutate pe scurt.

Planul final face referire la **capacitatea de reziliență** a sistemului energetic național (inclusiv în ceea ce privește dezastrele naturale) și prezintă un set de politici și măsuri de adaptare referitoare la securitatea energetică. Dimensiunea principală a securității energetice se referă la politicile și măsurile transsectoriale care includ: (i) planul de dezvoltare și decarbonizare pentru complexul energetic „CE Oltenia”; (ii) proiecția unei tranziții durabile începând din 2024 prin dezvoltarea noilor capacități pe bază de gaze naturale și prin integrarea mai mare a SRE în sistemul energetic; (iii) menținerea stocurilor obligatorii de țiței și gaze naturale; (iv) creșterea capacității de stocare a gazelor naturale; (v) dezvoltarea unor capacități de cogenerare cu eficiență înaltă/integrarea SRE în producția de energie termică pentru sistemele centralizate de încălzire; (vi) încurajarea dezvoltării capacităților de stocare a energiei. Dimensiunea secundară a securității energetice include decarbonizarea prin promovarea investițiilor și a dezvoltărilor relevante pentru piața internă. Alte dimensiuni includ adecvanța și flexibilitatea sistemului, diversificarea surselor de energie și reducerea dependenței de țările din afara UE, inclusiv prin ajustarea cadrului juridic existent pentru a face posibilă exploatarea resurselor din Marea Neagră, re tehnologizarea unităților nucleare și prevenirea și gestionarea riscurilor.

Nu este detaliat impactul utilizării sporite a biomasei în producția de energie electrică și termică asupra absorbantului de carbon LULUCF.

Planul final nu abordează tensiunea intrinsecă dintre obiectivul referitor la decarbonizare și intenția aparentă de a menține utilizarea cărbunelui și a gazelor după 2030, dând naștere unor întrebări privind competitivitatea în contextul majorării prețurilor carbonului și cu privire la impactul poluării atmosferice.

Interacțiunea dintre menținerea tuturor surselor de energie până în 2030 și introducerea tehnologiilor cu emisii reduse de dioxid de carbon nu este analizată suficient în cadrul dimensiunii referitoare la cercetare, inovare și competitivitate. De asemenea, lipsesc obiectivele clare și indicarea fondurilor necesare pentru respectarea calendarului de implementare.

În dimensiunea referitoare la **securitatea energetică**, sunt planificate măsuri pentru integrarea impactului asupra climei în prevenirea și gestionarea riscurilor. Cu toate acestea, lipsesc informații privind beneficiile comune și compromisurile generate de adaptarea la schimbările climatice asupra eficienței energetice, cum ar fi în cazul gestionării energiei termice în clădiri.

Planul furnizează informații privind mai multe politici și măsuri pentru conservarea **biodiversității**, de exemplu practici agricole mai sustenabile, și pentru sporirea capacității biodiversității de adaptare la schimbările climatice. Ar fi bine ca planul să pună un accent mai puternic pe sinergiile dintre aceste politici și atenuarea schimbărilor climatice și adaptarea la acestea. Conservarea biodiversității este recunoscută drept prioritate în mai multe politici, însă planul nu descrie măsuri concrete, sinergii sau compromisuri. Accentul pus pe bioenergie este în continuare îngrijorător, deoarece planul recunoaște că există multe lacune în materie de date și incertitudini privind stocurile și oferta de biomasă, precum și probleme actuale din țară referitoare la despădurire și tăierile ilegale de arbori.

Din plan lipsesc informațiile cantitative și o analiză referitoare la interacțiunile cu **politica privind calitatea aerului și emisiile atmosferice**, deși proiecțiile care prevăd utilizarea sporită a bioenergiei fac deosebit de importantă luarea în considerare a impactului asupra aerului. Există

neconcordanțe între proiecțiile privind poluanții atmosferici și emisiile de GES din cauza folosirii unor puncte de început diferite și deoarece, la acest moment, nu poate fi efectuată o analiză coerentă a interacțiunilor dintre politicile privind calitatea aerului, emisiile atmosferice, energia și clima.

Planul final prezintă interacțiuni între **economia circulară** și eficiența energetică, precum și ținte în sectorul deșeurilor. Cu toate acestea, planul ar putea fi îmbunătățit prin furnizarea mai multor detalii privind politicile și măsurile concrete, precum și prin cuantificarea impactului acestora asupra reducerii emisiilor de GES, în conformitate cu cele mai recente lucrări științifice.

Descrierea **subvențiilor pentru energie existente, în special pentru combustibili fosili** nu pare să reflecte pe deplin definițiile utilizate la nivel internațional. Un calendar pentru eliminarea treptată a subvențiilor pentru energie, în special a subvențiilor pentru combustibili fosili, este menționat numai pentru închiderea minelor de cărbune.

Planul nu include o **evaluare macroeconomică** completă a impactului politicilor și măsurilor planificate. Deși planul prevede estimări pentru impactul asupra PIB-ului, a VAB și asupra veniturilor disponibile ale gospodăriilor, nu este prevăzut impactul asupra ocupării forței de muncă și impactul tranziției asupra unor sectoare economice specifice.

Versiunea finală a planului respectă în mare parte cerințele privind **transparența datelor** și utilizează parțial statisticile europene.

5. ORIENTĂRI PRIVIND PUNEREA ÎN APLICARE A PLANULUI NAȚIONAL PRIVIND ENERGIA ȘI CLIMA ȘI LEGĂTURA CU REDRESAREA ÎN URMA CRIZEI PROVOCATE DE PANDEMIA DE COVID-19

România trebuie să treacă rapid la punerea în aplicare a planului său final integrat privind energia și clima, astfel cum a fost notificat Comisiei la 28 aprilie 2020. Această secțiune oferă câteva orientări pentru România cu privire la etapa de punere în aplicare.

Această secțiune abordează, de asemenea, legătura dintre planul final și eforturile de redresare în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19, indicând posibile măsuri prioritare de politici privind clima și energia pe care România le-ar putea lua în considerare în elaborarea planului său național de redresare și reziliență în contextul Mecanismului de redresare și reziliență¹⁴.

Orientări privind punerea în aplicare a planului național privind energia și clima

Planul descrie ținta pentru 2030 pentru sectoarele care nu sunt cuprinse în sistemul UE de comercializare a certificatelor de emisii, stabilită în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor, și anume reducerea cu 2 % a emisiilor comparativ cu 2005. Diferența în 2030 dintre ținta stabilită în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor și proiecțiile privind emisiile din sectoarele vizate de partajarea eforturilor, proiecții bazate pe măsurile existente, pare a corespunde cu aproximativ 5 % din emisiile din 2005. Planul indică faptul că, prin măsurile planificate, ținta stabilită în temeiul Regulamentului privind partajarea eforturilor ar putea fi

¹⁴ La 17 septembrie 2020, Comisia a prezentat Strategia anuală pentru 2021 privind creșterea durabilă [COM(2020) 575 final], precum și orientări menite să sprijine statele membre să își elaboreze și să își prezinte planurile de redresare și reziliență într-un mod coerent, fără a aduce atingere negocierilor privind Propunerea de regulament al Parlamentului European și al Consiliului de instituire a Mecanismului de redresare și reziliență [Documentul de lucru al serviciilor Comisiei. Orientări pentru statele membre - planurile de redresare și reziliență, SWD (2020) 205 final].

atinsă la nivel intern fără utilizarea flexibilității LULUCF. Prin urmare, este important ca România să procedeze la punere în aplicare a măsurilor pentru reducerea emisiilor de GES, în special pentru sectorul transporturilor și încălzirii centralizate, și să creeze mediul fiscal adecvat pentru tranziția verde prin adoptarea treptată a impozitării ecologice și prin integrarea treptată a preocupării pentru mediu în procesul de stabilire a bugetelor.

Contribuția României la ținta UE privind energia din surse regenerabile pentru 2030 prezintă un nivel scăzut de ambiție comparativ cu ponderea care rezultă din aplicarea formulei prevăzute în anexa II la Regulamentul privind guvernanța. În mod similar, contribuția României la ținta privind eficiența energetică pentru 2030 este evaluată ca având un nivel scăzut de ambiție (în ceea ce privește consumul de energie primară) și un nivel foarte scăzut de ambiție (în ceea ce privește consumul final de energie). Prin urmare, planul României oferă în mare măsură posibilitatea de dezvoltare și consolidare în continuare a politicilor și a măsurilor atât în domeniul energiei din surse regenerabile, cât și al eficienței energetice, astfel încât să contribuie mai mult la țintele UE privind clima și energia și să consolideze tranziția verde.

În ceea ce privește **energia din surse regenerabile**, România și-a luat angajamentul de a majora ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie la 30,7 % în 2030. În acest context, România ar obține avantaje dacă ar elabora politici și măsuri suplimentare. Finalizarea strategiilor de dezvoltare în curs ar contribui la siguranța investițiilor. O atenție specială ar trebui să fie acordată următoarelor aspecte: (i) îmbunătățirea calculului impactului bioenergiei pentru a asigura sustenabilitatea acesteia, în special având în vedere nivelul înalt al utilizării bioenergiei în prezent; și (ii) diversificarea mixului de energie în sectorul încălzirii și răcirii, cu reducerea componentei de biomasă forestieră. Tăierile ilegale de arbori reprezintă, într-adevăr, o problemă care trebuie soluționată.

În ceea ce privește **eficiența energetică**, România ar obține avantaje de pe urma introducerii unor politici și măsuri suplimentare care să contribuie la realizarea unor economii de energie suplimentare până în 2030. Politicile și măsurile mai detaliate ar ajuta la asigurarea unei puneri în aplicare eficace și a monitorizării măsurilor propuse, în special cu privire la economiile de energie și obligațiile care revin administrației centrale. De asemenea, România este invitată să se asigure că principiul „eficiența energetică înainte de toate” este pus în aplicare în mod corespunzător în politicile și deciziile de investiții în materie de energie.

Îmbunătățirea eficienței energetice a clădirilor are un potențial mare de accelerare a economiilor de energie și de contribuție la redresarea economiei după pandemia de COVID-19. Profitând de impulsul dat de inițiativa „**Valul de renovări ale clădirilor**”¹⁵, România își poate intensifica eforturile de îmbunătățire a performanței energetice a parcului imobiliar existent cu măsuri, ținte și acțiuni specifice, acordând totodată atenția cuvenită combaterii sărăciei energetice. Un sprijin suplimentar pentru renovarea clădirilor publice și private, inclusiv cele din sectorul rezidențial, cu accent pe locuințele la prețuri accesibile și pe locuințele sociale, ar putea fi asigurat prin creșterea finanțării publice și prin mobilizarea bugetului UE și a bugetului național cu fonduri private, combinarea granturilor, împrumuturi, garanții și subvenții pentru împrumuturi. Se preconizează că România va oferi o strategie de renovare robustă și cuprinzătoare pe termen lung care trebuie să stabilească foi de parcurs pentru decarbonizare până în 2050, cu obiective intermediare

¹⁵ Comunicarea „Un val de renovări pentru Europa – ecologizarea clădirilor, crearea de locuri de muncă, îmbunătățirea condițiilor de trai”, COM(2020)662 și SWD(2020)550.

ambitioase, indicatori de progres măsurabili, beneficii energetice și mai extinse preconizate, măsuri și acțiuni pentru renovarea parcului imobiliar, precum și o componentă solidă de finanțare cu mecanisme pentru mobilizarea investițiilor publice și private.

În ceea ce privește **securitatea energetică**, sunt recomandate acțiuni concrete pentru a aborda cooperarea cu țările vecine la nivelul UE și la nivel regional pentru a asigura diversificarea surselor și a rutelor. Acest lucru ar putea valorifica potențialul României în ceea ce privește energia solară, eoliană și hidroenergia. În ceea ce privește protejarea infrastructurii critice împotriva dezastrelor fizice, informatice și de altă natură, se recomandă ca România să ofere detalii specifice ale măsurilor avute în vedere. În final, România ar avea de câștigat din adoptarea unor măsuri concrete privind flexibilitatea sistemului energetic național, inclusiv din stabilirea unei ținte pentru stocarea suplimentară.

În ceea ce privește **piața internă a energiei**, România este încurajată, după adoptarea recentă a legislației în acest domeniu, să ia măsuri suplimentare în vederea stabilirii unor prețuri bazate pe piață și a unei piețe competitive a vânzării cu amănuntul. România este încurajată să țină seama de posibilitatea sprijinirii dezvoltării pieței cu amănuntul a energiei electrice prin dezvoltarea unor măsuri de politică privind stocarea și rețelele inteligente și să prezinte măsuri detaliate privind flexibilitatea sistemului, semnalele de preț în timp real, răspunsul la cerere și agregarea, prosumatorii și comunitățile energetice. Măsurile de protecție a consumatorilor ar putea fi, de asemenea, consolidate în continuare.

România ar beneficia de pe urma unor indicatori clari pentru urmărirea atingerii obiectivelor intermediare în vederea atingerii obiectivelor sale privind **cercetarea și inovarea și competitivitatea**. În timp, colectarea datelor granulare privind cercetarea, inovarea și competitivitatea va consolida acest proces. La fel de importantă este consolidarea capacității instituționale și a guvernantei României pentru proiectarea, punerea în aplicare și monitorizarea politicilor privind cercetarea, inovarea și competitivitatea în sprijinul obiectivelor privind energia și clima. România ar trebui să asigure legătura cu activitățile din Planul SET și ar avea de câștigat din consolidarea suplimentară a legăturii dintre obiectivul privind competitivitatea și politicile și măsurile care urmează să fie puse în aplicare pentru diferitele sectoare până în 2030.

Cuantumul estimat al **investițiilor** este de aproximativ 150 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2030 (aproximativ 7 % pe an din PIB-ul actual). Din suma indicată, 127 de miliarde EUR sunt alocate pentru cererea de energie din sectorul industrial, cel terțiar, cel rezidențial și cel al transporturilor, 12 miliarde EUR sunt pentru furnizarea de energie electrică și termică, iar 9 miliarde EUR sunt pentru rețele. În mod specific, România ar obține avantaje din concentrarea investițiilor în: (i) dezvoltarea și punerea în aplicare a strategiei sale pe termen lung de renovare a clădirilor; (ii) sprijinirea îmbunătățirilor în eficiența energetică a rețelelor de încălzire centralizată; (iii) modernizarea infrastructurii feroviare, inclusiv a materialului rulant și (iv) dezvoltarea infrastructurii de combustibili alternativi, în special infrastructura de reîncărcare pentru vehicule electrice.

România este invitată să continue eforturile în curs privind **cooperarea regională** în vederea intensificării schimburilor și inițiativelor care vor facilita punerea în aplicare a planului său național privind energia și clima. Acest lucru se aplică în special aspectelor transfrontaliere relevante, inclusiv în contextul Grupului la nivel înalt pentru conectarea rețelelor de gaze în

Europa Centrală și de Sud-Est (CESEC)¹⁶. România este, de asemenea invitată să exploateze mai bine potențialul **dialogurilor pe mai multe niveluri pe tema energiei și a climei** pentru a colabora activ cu autoritățile regionale și locale, partenerii sociali, organizațiile societății civile, comunitatea de afaceri, investitorii și alte părți interesate relevante și să discute cu aceștia diferitele scenarii avute în vedere pentru politicile sale în domeniul climatic și al energiei.

România este invitată să consolideze analiza aspectelor referitoare la **tranziția justă și echitabilă**. Aceasta ar trebui să includă o analiză mai detaliată a impactului cuantificabil produs de tranziția energetică justă la nivel social și asupra pieței muncii în anumite regiuni, precum și mai multe informații privind măsurile propuse pentru atenuarea acestuia.

În mod similar, România este încurajată să abordeze **sărăcia energetică** prin prezentarea unei evaluări detaliate a numărului estimat de gospodării care se confruntă cu sărăcie energetică și prin stabilirea unei ținte orientative pentru reducerea acestui număr. Politicile și măsurile dedicate atingerii acestui obiectiv ar fi consolidate prin includerea unor etape legislative și de reglementare clare și a mai multor informații privind calendarul de punere în aplicare pentru perioada 2021-2030. În această privință, inițiativa „Valul de renovări ale clădirilor” din cadrul Pactului verde european constituie o oportunitate pentru intensificarea eforturilor de abordare a sărăciei energetice prin îmbunătățirea performanței energetice a parcului imobiliar existent cu măsuri și acțiuni specifice dedicate. România este încurajată să consulte recomandarea Comisiei din 14 octombrie 2020 privind sărăcia energetică și documentul de lucru al serviciilor Comisiei care o însoțește și care oferă orientări privind definirea și cuantificarea numărului de gospodării care se confruntă cu sărăcia energetică și cu privire la sprijinul de la nivelul UE disponibil pentru politicile și măsurile statelor membre în domeniul sărăciei energetice. Sărăcia energetică ar putea fi abordată, printre alte măsuri, prin sprijin specific acordat soluțiilor inovatoare din punct de vedere social și întreprinderilor sociale care lucrează pentru soluționarea acestei provocări (de exemplu, campanii de sensibilizare cu privire la energie, recalificarea șomerilor pe postul de consultanți în domeniul energetic, sprijinirea instalațiilor verzi de către cooperative, cumpărarea de electrocasnice care economisesc energie în vederea închirierii de către întreprinderile sociale).

România este invitată să extindă și să actualizeze identificarea și raportarea cu privire la **subvențiile pentru energie** și să intensifice acțiunile în vederea renunțării treptate la acestea, în special pentru combustibili fosili. Tranziția verde în România ar fi stimulată suplimentar de renunțarea treptată și rapidă la subvențiile pentru combustibili fosili identificate în PNEC și în analizele recente ale Comisiei. Acest lucru ar implica dezvoltarea suplimentară și punerea în aplicare a unor planuri concrete cu calendare asociate, cuplate cu măsuri pentru reducerea riscului de sărăcie energetică a gospodăriilor.

Pentru toate investițiile care pun în aplicare planul național privind energia și clima, România este invitată să se asigure că acestea sunt în conformitate cu planurile naționale, regionale sau locale pentru **reducerea poluării atmosferice**, cum ar fi programul național de control al poluării atmosferice (PNCPA) și planurile relevante de gestionare a calității aerului.

¹⁶ În noiembrie 2020, Comisia va adopta o strategie privind energia din surse regenerabile offshore, care va oferi o viziune și o serie de inițiative de politici pentru a antrena, până în 2050, o extindere masivă, eficientă din punctul de vedere al costurilor și durabilă a energiei din surse regenerabile offshore și a lanțurilor valorice aferente, la nivelul întregii UE.

În punerea în aplicare a planului său, România este invitată să **utilizeze în cel mai bun mod posibil diferitele surse de finanțare disponibile**, combinând finanțarea publică extinsă la toate nivelurile (național și local, precum și finanțare din partea UE) și prin mobilizarea și atragerea finanțării private. Tabelele 1 și 2 din anexa I oferă o prezentare generală a surselor de finanțare din partea UE care ar trebui să fie disponibile pentru România în perioada următoare de finanțare multianuală (2021-2027), precum și finanțarea din partea UE destinată tuturor statelor membre și întreprinderilor. Pentru perioada următoare, Consiliul European și-a luat angajamentul de a integra acțiunile de combatere a schimbărilor climatice în toate programele și instrumentele UE și de a atinge o țintă generală de cel puțin 30 % din finanțarea UE pentru a sprijini obiectivele din domeniul climei. În același timp, cheltuielile UE trebuie să fie conforme cu Acordul de la Paris și cu principiul de „a nu face rău” prevăzut în Pactul verde european. La nivelul UE, vor fi disponibile fonduri pentru România din Fondul pentru inovare și Fondul pentru modernizare și se vor baza, de asemenea, pe veniturile din licitarea certificatelor în cadrul sistemului UE de comercializare a certificatelor de emisii.

Legătura cu redresarea în urma crizei provocate de pandemia de COVID-19

Marea majoritate a planurilor finale naționale ale statelor membre privind energia și clima au fost elaborate înainte de criza provocată de pandemia de COVID-19 și prezentul document de lucru al serviciilor Comisiei evaluează planul României în contextul respectiv. Cu toate acestea, punerea în aplicare a versiunii finale a planului național integrat privind energia și clima al României va trebui să ia în considerare pe deplin contextul redresării în urma pandemiei de COVID-19.

În contextul Mecanismului de redresare și reziliență, care se preconizează că va fi operațional la 1 ianuarie 2021, **planul final constituie o bază puternică pe care România să conceapă aspectele referitoare la climă și energie din planul său național de redresare și reziliență** și pentru îndeplinirea obiectivelor mai ample prevăzute în Pactul verde european.

În special, ar trebui să se acorde întâietate, pe cât posibil, **proiectelor mature de investiții prezentate în plan, precum și reformelor esențiale favorizante care abordează, printre altele, barierele în calea-investițiilor**. Legătura dintre investiții și reforme are o relevanță specială pentru planurile naționale de redresare și reziliență, pentru a asigura o redresare pe termen scurt și mediu și pentru consolidarea rezilienței pe termen mai lung. În special, planurile de redresare și reziliență ale statelor membre ar trebui să abordeze în mod eficace provocările în materie de politică stabilite în recomandările specifice fiecărei țări adoptate de Consiliu.

În plus, **Comisia încurajează ferm statele membre să includă în planurile lor de redresare și reziliență investiții și reforme în mai multe domenii „emblematiche”**¹⁷. În special, inițiativele emblematiche „Accelerarea”, „Renovarea” și „Reîncărcarea și realimentarea” au legătură directă cu acțiunile în domeniul energiei și al climei și cu conținutul planurilor finale naționale privind energia și clima. Măsurile din cadrul inițiativei emblematiche „Recalificare și perfecționare” sunt, de asemenea, esențiale pentru a promova tranziția climatică și energetică în toate statele membre.

La rândul său, Mecanismul de redresare și reziliență va oferi oportunități pentru a accelera tranziția verde a României, contribuind totodată la redresarea economică. Pentru a respecta angajamentul Consiliului European de a atinge un obiectiv de integrare a aspectelor legate de schimbările climatice de 30 % atât pentru cadrul multianual, cât și pentru instrumentul „Next

¹⁷ Conform Strategiei anuale pentru 2021 privind creșterea durabilă [COM(2020) 575 final], pp. 9-12.

Generation EU”, planul României de redresare și reziliență va trebui să aloce cel puțin 37 % din cheltuieli aspectelor legate de acțiunile climatice. Reformele și investițiile ar trebui să abordeze în mod eficace provocările în materie de politică stabilite în recomandările din cadrul semestrului european specifice fiecărei țări și să respecte principiul de „a nu face rău”.

Pe baza planului final național al României privind energia și clima și a priorităților în materie de investiții și reforme identificate pentru România în cadrul semestrului european, **serviciile Comisiei invită România să ia în considerare, în elaborarea planului său național de redresare și reziliență, următoarele măsuri de investiții și de reformă în domeniul climei și al energiei:**

- măsuri de stimulare a generării de energie din surse regenerabile; măsuri care vizează promovarea renovării clădirilor și a eficienței energetice a rețelelor de încălzire centralizată;
- măsuri de îmbunătățire a infrastructurii de transport și a mobilității durabile, inclusiv reformarea agențiilor de transport și sprijinirea dezvoltării infrastructurii de reîncărcare și realimentare;
- măsuri care sprijină adoptarea treptată a impozitării ecologice și integrarea treptată a preocupării pentru mediu în procesul de stabilire a bugetelor.

Măsurile menționate mai sus sunt orientative și nu sunt menite să fie exhaustive. Acestea au scopul de a orienta reflecțiile în elaborarea planului național de redresare și reziliență. Măsurile nu aduc atingere poziției Comisiei cu privire la acțiunile ce urmează să fie propuse. Printre altele, această poziție trebuie să respecte textul legislativ convenit privind Mecanismul de redresare și reziliență.

ANEXA I: FINANȚARE POSIBILĂ DIN SURSE UE

PENTRU ROMÂNIA, 2021-2027

Tabelul 1: Fonduri UE disponibile, 2021-2027: angajamente, miliarde EUR

Program	Cuantum	Observații
Fonduri ale politicii de coeziune (FEDR, FSE+, Fondul de coeziune)	29,2	În prețuri actuale. Include finanțare pentru cooperarea teritorială europeană (CTE). Nu include sumele transferate mecanismului pentru interconectarea Europei.
Politica agricolă comună - Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală și plăți directe din Fondul european de garantare agricolă.	20,6	În prețuri actuale. Angajamente în cadrul financiar multianual.
Mecanismul de redresare și reziliență	13,8	În prețuri de la nivelul anului 2018. Pachet orientativ de granturi, suma angajamentelor pentru perioada 2021-2022 și a celor estimate pentru 2023. Pe baza previziunilor Comisiei privind PIB-ul din vara anului 2020.
Fondul pentru o tranziție justă	1,9	În prețuri de la nivelul anului 2018. Angajamente atât în cadrul financiar multianual (CFM), cât și în cadrul instrumentului „Next Generation EU”.
Fondul pentru modernizare	3,0	Aproximare: 7/10 din alocările certificatelor ETS vor asigura veniturile pentru Fondul pentru modernizare alocate provizoriu statelor membre pentru perioada 2021-2030 și presupunând un preț al carbonului de 20 EUR pe tonă.
Venituri din licitațiile ETS	5,1	Orientativ: media veniturilor efective din licitații din 2018 și 2019, înmulțită cu șapte. Sumele din perioada 2021-2027 vor depinde de cantitatea și prețul certificatelor care fac obiectul licitației.

Tabelul 2: Fonduri UE disponibile pentru toate statele membre, 2021-2027, miliarde EUR

Program	Cuantum	Observații
Orizont Europa	91,0	În prețuri actuale. Include credite pentru instrumentul „Next Generation EU”.
Programul InvestEU	9,1	În prețuri actuale. Angajamente atât în cadrul financiar multianual (CFM), cât și în cadrul instrumentului „Next Generation EU”. Include fondul InvestEU (garanție bugetară pentru investiții publice și private) și platforma de consiliere (consultanță tehnică). Nu ia în considerare creditele disponibile beneficiarilor prin intermediul partenerilor de implementare, cum ar fi Banca Europeană de Investiții.
Mecanismul pentru interconectarea Europei • Transport • Energie	24,1 5,8	În prețuri actuale. Angajamentul pentru sectorul transporturilor include contribuția transferată de la Fondul de coeziune. Excluce finanțarea pentru mobilitate militară din cadrul Mecanismului pentru interconectarea Europei pentru infrastructura cu dublă utilizare.
Mecanismul de redresare și reziliență	360,0	În prețuri de la nivelul anului 2018. Angajamente nealocate pentru împrumuturi. Împrumuturile pentru fiecare stat membru nu vor depăși 6,8 % din venitul său național brut.
Instrumentul de asistență tehnică	0,9	În prețuri actuale.
Programul pentru mediu și politici climatice (LIFE)	5,4	În prețuri actuale.
Fondul european agricol pentru dezvoltare rurală	8,2	În prețuri actuale. Angajamente în cadrul instrumentului „Next Generation EU”.
Fondul pentru inovare	7,0	Aproximare: 7/10 din alocările certificatelor ETS vor asigura veniturile pentru Fondul pentru inovare pentru perioada 2021-2030 și presupunând un preț al carbonului de 20 EUR pe tonă.

Notă privind ambele tabele

În lipsa unor indicații diferite, cifrele prevăzute pentru fiecare program în cadrul bugetului UE includ atât propunerile din următorul cadru financiar multianual, cât și sporirea resurselor alocate acestora prin intermediul instrumentului „Next Generation EU” (în afara bugetului UE).

Cifrele citate în prezentul document se bazează pe concluziile Consiliului European din 17-21 iulie 2020. Acestea nu aduc, însă, atingere rezultatului discuțiilor în curs de desfășurare dintre Parlamentul European și Consiliu privind elementele pachetului de redresare, cum ar fi cadrul financiar multianual, programele sectoriale, structura acestora și pachetele bugetare, care vor fi încheiate în conformitate cu procedurile respective de adoptare a acestora.

Pentru majoritatea fondurilor menționate anterior, sprijinirea tranziției climatice și a celei energetice reprezintă doar un obiectiv dintr-o serie de alte obiective. Cu toate acestea, pentru perioada următoare, Consiliul European și-a luat angajamentul de a integra acțiunile de combatere a schimbărilor climatice în toate programele și instrumentele UE și de a atinge o țintă generală de cel puțin 30 % din finanțarea UE pentru a sprijini obiectivele în domeniul climei. Cheltuielile UE trebuie să fie, de asemenea, în concordanță cu Acordul de la Paris și cu principiul de „a nu face rău” prevăzut în Pactul verde european.

Unele dintre programele enumerate în tabelul 2 prevăd finanțare prin proceduri de licitație deschisă adresate întreprinderilor, nu administrațiilor publice.

ANEXA II - EVALUAREA DETALIATĂ A MODULUI ÎN CARE AU FOST ABORDATE RECOMANDĂRILE COMISIEI

Recomandări		Evaluare	
Decarbonizarea - GES	Nu există nicio recomandare	n.a.	-
Decarbonizarea - energia din surse regenerabile	A înălța semnificativ nivelul de ambiție pentru 2030, până la o pondere a energiei din surse regenerabile de cel puțin 34 %, reprezentând contribuția României la atingerea țintei Uniunii privind sursele regenerabile de energie pentru 2030, în conformitate cu formula indicată în anexa II la Regulamentul (UE) 2018/1999.	Abordată parțial	Ponderea energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie stabilită de România pentru 2030 a crescut de la o cotă de 27,9 % la o cotă de 30,7 %, însă această valoare continuă să fie mai mică decât ponderea de 34 % a energiei din surse regenerabile care rezultă din formula prevăzută în anexa II la Regulamentul privind guvernanta. Contribuția finală a României se situează în continuare la un nivel prudent, în așteptarea: (i) strategiilor de dezvoltare în curs și a analizei resurselor financiare necesare pentru susținerea politicilor și măsurilor concrete și (ii) a ajustărilor posibile ale ponderii generale a energiei din surse regenerabile pentru 2030.
	A include în planul plan național integrat final privind energia și clima o traiectorie orientativă care să cuprindă toate punctele de referință menționate la articolul 4 litera (a) punctul 2 din Regulamentul (UE) 2018/1999 în conformitate cu ponderea menționată, dat fiind că este necesară intensificarea eforturilor în scopul atingerii acestei ținte în mod colectiv.	Abordată parțial	Deși România preconizează că va atinge o pondere de 24,4 % a energiei din surse regenerabile în consumul final brut de energie, această pondere este considerată o valoare de referință. Traiectoria orientativă în direcția obținerii unei contribuții de 30,7 % atinge toate punctele de referință de 18 %, 43 % și 65 % din totalul creșterii previzionate pentru perioada 2021-2030.
	A prezenta politici și măsuri detaliate și cuantificate care sunt conforme cu obligațiile prevăzute în Directiva (UE) 2018/2001 a Parlamentului European și a Consiliului, pentru a permite realizarea acestei contribuții la timp și în mod eficient din punctul de vedere al costurilor.	Abordată parțial	Principalele politici și măsuri abordate de România în atingerea țintei de 30,7 % pentru energia din surse regenerabile în 2030 se vor concentra pe adaptarea cadrului legislației primare și secundare. Planul enumeră o serie de politici și măsuri pentru atingerea țintei SRE, unele dintre acestea fiind stabilite prin legislație, însă altele nu, iar unele fiind dependente de posibilitatea utilizării mecanismelor de finanțare ETS sau a fondurilor structurale ale UE. În ceea ce privește combustibilii alternativi pentru transportul rutier, acestea sunt destul de

			detaliat și par realiste, de exemplu, modul în care vor fi construite și finanțate punctele de încărcare pentru automobilele electrice. Măsurile de promovare a utilizării biocombustibililor sunt vagi și trebuie să fie dezvoltate în continuare în mod concret, la fel cum sunt și cele care vizează înlocuirea centralelor electrice existente pe bază de combustibili fosili cu noi capacități de energie din surse regenerabile. În sectorul încălzirii și răcirii, energia din surse regenerabile va fi promovată prin modificarea Legii nr. 372/2005, care va viza creșterea consumului de energie primară din SRE la 30 %. Politici și măsuri suplimentare sunt incluse în strategia de renovare pe termen lung, însă sunt incluse puține detalii privind pachetele de renovare pentru a promova alte tehnologii de producere a energiei din surse regenerabile, cum ar fi panourile solare, energia termică solară și pompele de căldură.
	A spori nivelul de ambiție în sectorul încălzirii și răcirii, în scopul atingerii țintei orientative incluse la articolul 23 din Directiva (UE) 2018/2001, și a institui măsuri adecvate în scopul atingerii țintei pentru transporturi stabilite în planul național integrat privind energia și clima și în conformitate cu articolul 25 din Directiva (UE) 2018/2001.	Abordată parțial	Pentru încălzire și răcire: ponderea de 33 % a energiei din surse regenerabile în sectorul încălzirii și răcirii proiectată pentru 2030 a fost actualizată comparativ cu proiectul de plan. Cu toate acestea, planul final nu indică faptul că va fi atinsă creșterea de 1,1 puncte procentuale pentru energia din surse regenerabile, astfel cum se prevede în Directiva reformată privind energia din surse regenerabile. În plus, planul nu prevede niciun fel de informații despre rolul căldurii reziduale sau modul în care România va pune în aplicare creșterea cu 1 punct procentual a ponderii energiei din surse regenerabile în sectorul încălzirii și răcirii centralizate în conformitate cu Directiva reformată privind energia din surse regenerabile și cu măsurile de însoțire. Pentru transport: Nu a fost prevăzut consumul de energie pentru sectorul rutier și feroviar și nici împărțirea materiilor prime indicate în partea A și în partea B din anexa IX, ceea ce face dificilă evaluarea posibilității de îndeplinire a sub-țintei privind biocarburantul avansat.
	A institui măsuri pentru simplificarea procedurilor de acordare de licențe și autorizații și a furniza detalii suplimentare privind cadrele favorabile pentru autoconsumul de energie din surse	Abordată parțial	Legea nr. 184/2018 privind promovarea producerii energiei din surse regenerabile de energie reglementează situația prosumatorilor din România, de exemplu prosumatorii sunt

	regenerabile și comunitățile de energie din surse regenerabile, în conformitate cu articolele 21 și 22 din Directiva (UE) 2018/2001.		scutiți de la plata accizelor aferente cantității de energie electrică produsă pentru autoconsum din surse regenerabile, precum și excedentului vândut furnizorilor. De asemenea, prosumatorii au dreptul de a vinde energie electrică furnizorilor la un preț protejat. Cu toate acestea, este neclară procedura de acordare de licențe și autorizații. Măsuri suplimentare sunt prevăzute în proiectul de strategie de renovare pe termen lung (de exemplu, ce clădiri noi trebuie să îndeplinească ponderea de 30 % a consumului de energie din surse regenerabile, produsă in-situ sau în apropiere de la 1 ianuarie 2021). Sistemul de măsurare inteligentă a energiei electrice va fi dezvoltat, însă nu este prevăzut un calendar.
	A furniza detalii suplimentare privind măsurile specifice de asigurare a sustenabilității aprovizionării cu biomasă și a utilizării biomasei în sectorul energetic, dată fiind contribuția importantă pentru România a biomasei în cadrul mixului energetic, în special în sectorul încălzirii și răcirii.	Abordată parțial	Sunt necesare date fiabile la nivel național privind biomasa, precum și un cadru juridic clar. Sistemul de certificate de origine pentru biomasa din agricultură și silvicultură trebuie să fie pus în legătură cu LULUCF și trebuie să includă criterii de sustenabilitate. În special pentru biomasa forestieră, este încă necesară o evaluare completă a sursei sale și a impactului asupra absorbantului LULUCF.
Eficiența energetică	A înălța substanțial nivelul de ambiție pentru reducerea atât a consumului final de energie, cât și a consumului de energie primară în 2030, dat fiind că trebuie intensificate eforturile în vederea atingerii obiectivului de eficiență energetică al Uniunii pentru 2030.	Abordată parțial	Ținta pentru energia primară a fost redusă de la 36,7 Mtep la 32,3 Mtep. În proiectul de plan nu au fost furnizate informații privind ținta pentru energia finală, astfel încât nu poate fi făcută nicio comparație. În pofida faptului că planul final include valori mai scăzute decât proiectul de plan, ambiția continuă să rămână la un nivel scăzut față de proiecțiile bazate pe măsurile existente, deoarece consumul final de energie bazat pe măsuri suplimentare (respectiv valoarea țintă) este mai mare cu 8,5 % decât consumul final de energie conform proiecțiilor bazate pe măsurile existente.
	A propune politici și măsuri mai ambițioase, care să ducă la realizarea unor economii de energie suplimentare până în 2030. A oferi un plus de claritate în privința politicilor și măsurilor existente și a furniza informații mai detaliate privind politicile și măsurile planificate pentru întreaga perioadă 2021-	Abordată parțial	PNEC al României prezintă o listă de 12 politici și măsuri actuale și 40 de politici și măsuri planificate. Politicile și măsurile planificate includ pașapoarte pentru renovarea clădirilor, restricții referitoare la vânzarea sau închirierea clădirilor din cele mai joase clase de performanță energetică,

	2030, în special în ceea ce privește economiile și impacturile preconizate, precum și calendarul de punere în aplicare.		impozitarea energiei sau taxele pe emisiile de CO ₂ și programe de reînnoire a flotei de transport. Multe dintre politicile și măsurile planificate se concentrează asupra sectorului construcțiilor, însă unele politici și măsuri vizează, de asemenea, sectorul transporturilor, industria și sectorul aprovizionării. PNEC nu oferă descrieri detaliate ale politicilor și măsurilor (de exemplu, tipul de politică, sectorul, perioada de punere în aplicare, stadiu, descriere etc.). În ceea ce privește politicile și măsurile viitoare, informațiile sunt chiar și mai limitate, incluzând numai acțiuni generale, nu măsuri concrete și bine definite. Contribuția politicilor și măsurilor la economiile de energie nu este prevăzută în PNEC. Informațiile furnizate în planul final sunt mult îmbunătățite și utile. Strategia de renovare pe termen lung nu a fost încă transmisă.
Securitatea energetică	A specifica măsurile de sprijinire a îndeplinirii obiectivelor din domeniul securității energetice, privind diversificarea surselor de energie și reducerea dependenței energetice, în special măsurile prin care se asigură flexibilitatea și o strategie robustă de diversificare a surselor de gaze naturale, inclusiv proiectele de infrastructură subiacentă relevante, precum și eliminarea restricțiilor nejustificate din calea investițiilor în producția de gaze naturale, având în vedere potențialul oferit la nivel regional de rezervele din Marea Neagră.	Abordată în mare parte	Nivelul de ambiție al României în ceea ce privește nivelul de dependență energetică pentru 2030 a crescut în planul final de la 77 % la 68 %. Obiective mai clare sunt, de asemenea, stabilite pentru diversificarea surselor, respectiv energie din surse regenerabile și ținte de eficiență energetică, și a fost abordată tranziția de la cărbune la surse mai curate (inclusiv surse nucleare). Planul final se referă la prioritățile de investiții pentru sursele de energie nucleară, gaze naturale, energie hidroelectrică, energie eoliană și surse fotovoltaice și furnizează informații privind proiectele de infrastructură specifice.
	A detalia strategia de asigurare a aprovizionării pe termen lung cu materiale nucleare și combustibil nuclear, în scopul extinderii capacității de generare de energie nucleară, precum și a oferi informații detaliate referitoare la strategia care vizează menținerea capacităților sale naționale în ciclul combustibilului.	Abordată parțial	Strategia identifică nevoia de a asigura furnizarea pe termen lung a energiei nucleare, oferă detalii privind ciclul de viață al celor două reactoare existente și menționează construcția a două noi reactoare. Cu toate acestea, orizontul de timp nu este cunoscut încă. România ar trebui să diversifice sursele de aprovizionare cu uraniu sub formă de octoxid de uraniu pentru producția de combustibil nuclear pentru reactoarele CANDU.

Piața internă a energiei	A stabili obiective și ținte progresiste referitoare la integrarea pieței, în special măsuri de dezvoltare a unor piețe lichide și competitive angro și cu amănuntul, atât prin stimularea concurenței în interiorul țării, cât și prin eliminarea barierelor din calea comerțului transfrontalier, inclusiv a restricțiilor la export.	Abordată în mare parte	Planul final prezintă mai bine reforma pieței energiei electrice și a gazelor naturale. Planul final promovează, de asemenea, participarea tuturor resurselor, o mai bună integrare a surselor regenerabile de energie și favorizează rolul activ și protecția prosumatorilor și a consumatorilor. Au fost introduse, de asemenea, ținte (de exemplu, pentru dereglementare, integrarea și cuplarea piețelor și pentru rețele inteligente). De asemenea, au fost adăugate măsuri specifice de dereglementare la nivel național și măsuri planificate la nivel regional.
	A gestiona impactul negativ al reglementării prețului angro și a oferi o perspectivă clară în scopul asigurării conformității legislației naționale cu dreptul Uniunii în ceea ce privește piețele deschise și liberalizate și formarea liberă a prețurilor, prin includerea unei strategii și a unui calendar pentru progresele înregistrate în direcția unor prețuri bazate în întregime pe piață, precum și a unor măsuri orientate spre protejarea clienților vulnerabili.	Abordată în mare parte	Planul indică renunțarea treptată la reglementarea prețurilor atât pe piața gazelor, cât și pe piața energiei electrice (30 iunie 2020 pentru gaze și 31 decembrie 2020 pentru energie electrică). Cu toate acestea, legislația este încă în curs de punere în aplicare. Planul final prevede o serie de măsuri pentru combaterea sărăciei energetice, în special prin elaborarea cadrului juridic necesar pentru protejarea consumatorilor vulnerabili.
Cercetare, inovare și competitivitate	A preciza clar obiectivele naționale și țintele de finanțare în domeniul cercetării, inovării și competitivității, în special în ceea ce privește uniunea energetică, care trebuie îndeplinite în perioada 2020-2030, astfel încât să fie imediat măsurabile și capabile să sprijine atingerea țăintelor din cadrul celorlalte dimensiuni ale planului național integrat privind energia și clima.	Nu este abordată	România nu are încă obiective naționale privind energia și clima și ținte de finanțare pentru cercetare, inovare și competitivitate pentru nicio perioadă după 2020, și nicio politică sau măsură concretă după 2020. Cu privire la competitivitate, nu au fost stabilite obiective specifice sau măsurabile, în afara unei ținte calitative de înlocuire a gazelor naturale cu hidrogen și de a stimula investițiile în dezvoltarea industriei producătoare de echipamente pentru SRE și electromobilitate. Documentul revizuit ia în considerare recomandarea numai într-o măsură foarte limitată.
	A sprijini îndeplinirea acestor obiective prin politici și măsuri adecvate și specifice, inclusiv cele care urmează a fi elaborate în cooperare cu alte state membre, cum ar fi Planul strategic privind tehnologiile energetice.	Nu este abordată	Este menționată cooperarea cu planul SET, însă fără a face referire la politici sau măsuri adecvate care urmează să fie dezvoltate în acest context.
Investiții și surse de finanțare	A-și extinde analiza privind nevoile și riscurile investiționale furnizată în contextul obiectivelor din cadrul strategiei sale energetice la o perspectivă de ansamblu asupra investițiilor	Abordată parțial	Planul conține o evaluare parțială a nevoilor de investiții, a cheltuielilor și a surselor de finanțare, precum și alte informații relevante. Investițiile totale necesare pentru îndeplinirea

	necesare pentru îndeplinirea obiectivelor din cadrul planului său național integrat privind energia și clima.		obiectivelor strategiei energetice a României sunt estimate la 150 de miliarde EUR pentru perioada 2021-2030 (aproximativ 7 % pe an din PIB-ul actual) și sunt enumerate principalele riscuri. Din nevoile de investiții, 127 de miliarde EUR sunt legate de cererea de energie din sectorul industrial, cel terțiar, cel rezidențial și cel al transporturilor, 12 miliarde EUR sunt pentru furnizarea de energie electrică și termică, iar 9 miliarde EUR sunt pentru rețele.
	A furniza o evaluare generală privind sursele investițiilor respective, inclusiv privind finanțarea corespunzătoare la nivel național și regional și la nivelul Uniunii.	Abordată parțial	Informațiile sunt în mod semnificativ mai cuprinzătoare decât în proiectul de plan, însă rămân câteva lipsuri. Planul prevede că România ar putea transfera o parte din alocările sale anuale de emisii în temeiul Regulamentului (UE) 2018/842, însă nu sunt furnizate informații privind posibilele investiții care ar contribui la generarea acestor transferuri. Planul prevede informații specifice pentru fiecare dimensiune și pentru fiecare politică și măsură, precum și pentru sursele de investiții defalcate pe fonduri.
	A lua, de asemenea, în considerare, ca sursă de finanțare, generarea de transferuri către alte state membre în mod eficient din punctul de vedere al costurilor, în temeiul Regulamentului (UE) 2018/842 al Parlamentului European și al Consiliului.	Abordată parțial	Planul prevede că România ar putea transfera o parte din alocările sale anuale de emisii în temeiul Regulamentului (UE) 2018/842, însă nu sunt furnizate informații privind posibilele investiții care ar contribui la generarea acestor transferuri.
Cooperarea regională	A intensifica cooperarea regională cu statele membre învecinate și în interiorul cadrelor de cooperare regionale stabilite, precum Grupul la nivel înalt CESEC (Conectivitate în Centrul și Sud-Estul Europei în domeniul energiei), inclusiv în ceea ce privește infrastructura pentru gaze naturale și energie electrică, energia din surse regenerabile, eficiența energetică și cercetarea, inovarea și competitivitatea, și ținând seama de provocările comune și obiectivele convenite.	Abordată parțial	Cooperarea regională este menționată și contactele cu țările învecinate au avut loc, însă nu există acțiuni sau indicații clare privind modul specific de abordare a problemelor existente la frontiere, respectiv interconectările. Informațiile privind cooperarea regională cu alte state membre cu privire la energia din surse regenerabile și securitatea energetică, inclusiv prin intermediul CESEC, rămân în mare parte nemodificate față de proiectul de plan.
	Există un potențial semnificativ pentru aprofundarea cooperării în scopul evoluțiilor preconizate în sectorul energiei electrice, inclusiv nevoia de a se acorda ponderi sporite surselor regenerabile de energie și transporturilor nepoluante, ceea ce ar putea avea un impact asupra interconectării rețelelor	Abordată parțial	Planul face referire la mecanismul de transfer statistic care prevede transferul unui surplus de SRE produse într-o țară a UE către alte state membre, astfel cum se prevede în Directiva 2009/28/CE. Aceste instrumente (transferul statistic sau cofinanțarea de către două sau mai multe state membre a

	de energie electrică și a comerțului în regiune.		proiectelor de producție de SRE) pot reprezenta o posibilitate de creștere a capacității SRE instalate în România cu condiția ca transferul statistic în cauză să nu se facă în defavoarea îndeplinirii țintelor SRE naționale și să nu existe un impact negativ asupra funcționării în siguranță a sistemului energetic. România propune, de asemenea, măsuri pentru reducerea birocrației prin transparență, digitalizare și introducerea unui „ghișeu unic”.
--	--	--	---

Subvenții pentru energie	A enumera toate subvențiile pentru energie.	Abordată parțial	PNEC final reprezintă o actualizare parțială a proiectului de plan cu privire la subvențiile pentru energie. România a prezentat cifre generale pentru: (i) ajutorul pentru reducerea sărăciei energetice și (ii) subvențiile energetice pentru încălzire.
	A enumera în special subvențiile pentru combustibili fosili.	Abordată parțial	Versiunea finală a prezentat, de asemenea, cifre generale pentru subvențiile pentru închiderea minelor de cărbune.
	A enumera acțiunile și planurile avute în vedere pentru eliminarea treptată a subvențiilor pentru energie, în special a celor pentru combustibilii fosili.	Abordată parțial	Acțiunile și planurile avute în vedere pentru eliminarea treptată a subvențiilor pentru energie, în special a celor pentru combustibilii fosili, sunt menționate pentru ajutorul de stat pentru facilitarea închiderii minelor de cărbune necompetitive.
Calitatea aerului	A include o analiză a interacțiunilor cu politica referitoare la calitatea aerului și la emisiile atmosferice, cu informațiile necesare privind emisiile de poluanți atmosferici preconizate în cadrul politicilor și măsurilor planificate.	Abordată parțial	Din plan lipsesc informațiile cantitative și o analiză referitoare la interacțiunile cu politica privind calitatea aerului și emisiile atmosferice, deși proiecțiile care prevăd utilizarea sporită a bioenergiei fac deosebit de importantă luarea în considerare a impactului asupra aerului. Este discutată relația cu politicile privind emisiile de poluanți atmosferici. Există neconcordanțe între proiecțiile privind poluanții atmosferici și emisiile de GES din cauza folosirii unor puncte de început diferite și deoarece, la acest moment, nu poate fi efectuată o analiză coerentă a interacțiunilor dintre politicile privind calitatea aerului, emisiile atmosferice, energia și clima.
Tranziția justă și sărăcia energetică	A realiza o mai bună integrare a aspectelor care asigură o tranziție justă și echitabilă, mai ales ținând seama de impactul social și de impactul asupra ocupării forței de muncă, prin enumerarea unor măsuri și calendare mai concrete pentru rezolvarea problemei sărăciei energetice, în conformitate cu cerințele prevăzute în Regulamentul (UE) 2018/1999.	Abordată parțial	Planul prevede câteva elemente privind o tranziție energetică justă din punct de vedere social. Acestea ar putea fi, însă, mai bine integrate în întregul plan prin luarea în considerare a impactului asupra locurilor de muncă și a impactului social în ceea ce privește economia verde/circulară. Planul include o modelare detaliată a viitorului mix de resurse prevăzut a fi utilizat în producerea de energie electrică. Documentul face, de asemenea, câteva referiri la impactul pe care l-ar avea asupra ocupării forței de muncă în domeniile afectate de tranziția către o economie mai verde. Aceste referiri identifică, de asemenea, principalele regiuni în care este preconizat un impact social negativ. Se preconizează că județul Hunedoara (în care sunt în prezent 90 % din locurile de muncă

			din sectorul minier din România) și județul Gorj (care are cea mai mare centrală pe cărbune care funcționează în prezent) vor fi regiunile NUTS 3 cele mai afectate de pierderea locurilor de muncă din cauza tranziției energetice. PNEC nu cuantifică numărul de locuri de muncă preconizate a dispărea (luând în considerare că pare să mai existe posibilitatea energiei electrice generate din cărbune în viitor) sau resursele prevăzute a fi necesare pentru atenuarea impactului social negativ. În absența acestei modelări, ar fi dificil de determinat domeniul de aplicare și grupul țintă al intervențiilor necesare pentru soluționarea impactului social. La rândul său, acest lucru face dificilă estimarea finanțării necesare în acest scop și elaborarea unui plan de acțiune clar.
	A discuta nevoile și măsurile legate de schimbările structurale pe care le implică tranziția la o energie curată în regiunile monoindustriale, precum cele care depind de industria cărbunelui sau de alte sectoare energointensive.	Abordată parțial	Planul final descrie nevoile și măsurile legate de schimbările structurale pe care le implică tranziția către o energie curată în regiunile monoindustriale, precum cele care depind de industria cărbunelui. Se discută, de asemenea, cu privire la regiunile monoindustriale specifice, însă planul include măsuri de schimbări structurale numai pentru Valea Jiului. Pentru toate celelalte regiuni, măsurile sunt mult mai generice.